

- Viden i fællesskab

2016

Snoezelen -Et sansehus -En efteruddannelse

Efter syv år med det smukke snoezelhus, Guldhornet i hjertet af Landsbyen Sølund, er det tid til evaluering og nytænkning. Et udvalg af medarbejdere fra Landsbyen Sølund arbejder sammen med VISS om at se på anvendelsen og udviklingen af snoezelen og det flotte snoezelhus.

Af Lilli Hansen, Specialpædagogisk konsulent VISS

I Landsbyen Sølund i Skanderborg, er der et 900 m² stort Snoezelhus "Guldhornet". Dette hus er en del af borgerens fælles m². Der bor 230 borgere med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne i Landsbyen Sølund.

De erfaringer, der er draget, om brug af Snoezelhuset efter de første 7 års levetid, er, at brugen er dalet, hvilket har givet anledning til at undersøge om pædagogerne, der ledsager borgerne i huset, har viden nok til at udnytte husets potentiale. Og dermed kunne være gode facilitatorer for borgerenes brug af huset.

Der har fra Landsbyen Sølunds ledelse været et klart ønske om, at Snoezelhuset skal bruges meget mere og mere kvalificeret. Derfor blev VISS i 2015 adspurgt, om vi kunne etablere et pilotprojekt gående på at uddanne 2 vejledere fra hver af de 13 boenheder i Landsbyen Sølund. Det førte til etablering af et uddannelsesforløb, hvoraf, det første blev afsluttet i juni 2016.

VISS har i samarbejde med et medarbejderudvalg ansvaret for husets indretning og hvilke sansestimulerende aktiviteter/redskaber, der skal være i Snoezelhuset. Desuden er det VISS, der giver medarbejderne, en faglig og teknisk introduktion til brug af huset. En sådan introduktion, skal alle, der bruger huset have.

Ligesom det er VISS, der giver faglige rundvisninger til husets besøgende. Derfor var det oplagt, at tilrettelægge et uddannelsesforløb. I første omgang et uddannelsesforløb til Landsbyen Sølunds pædagogiske personale.

Et stærkt incitament, for at oprette uddannelsen, har desuden været de oplevede observationer, hvor borgere enten er blevet fuldstændig overstimuleret eller understimuleret, når de har benyttet Snoezelhuset.

Under- og overstimulerede borgere

Det er vigtigt, at hvert individ, får en tilpasset mængde sansestimuli, for at holde nervesystemet tilpas vågent/aroused. Det er grundlaget for at opretholde opmærksomhed, hvilket er nødvendig for hukommelsesfunktionen og dermed læring. Vi oplever borgere, der er stærkt sansesultne, som ikke opsøger sansestimulering af dem selv. De får slet ikke stimuleret deres sanser nok. Eller også kan de ikke tåle den stimulation, de får og kompenserer ved at trække sig fra den sansning, de oplever som ubehagelig.

Det betyder i praksis, at vi ofte møder borgere, der er voldsomt selvskadende, i forsøg på, enten at dæmpe deres eget nervesystem eller

forsøge, at få stimuli nok. Ligesom vi møder borgere, der er så stimulussøgende, at de konstant er i uro. Værre endnu, oplever vi også borgere, der er passive og sløve det meste af dagen, grundet mangel på passende stimulation.

Et kontrolleret miljø

Snoezelhuset er et miljø, hvor man har mulighed for, at kunne tilpasse stimulusmængden til det enkelte individ. Her er der mulighed for at kunne starte med en enkelt sansepåvirkning og så skrue gradvist op, til man rammer det niveau, der er hensigtsmæssigt for det enkelte individ. Det vil sige, at individet er tilpas vågent, hverken for lidt eller for meget. Det er her, hvor individet kan mærke sig selv, kontrollere sin motorik, regulere sine følelser, holde opmærksomheden og dermed huske, som er grundlaget for al læring – socialt som kognitivt.

Den viden man får med sig fra det kontrollerede miljø i Snoezelhuset, kan man overføre til det bo- og levemiljø, som borgeren lever i til daglig. Ligesom den viden kan bruges, når man er sammen med borgeren ude i det omgivende miljø.

Individets forudsætninger

For at tilpasse stimulusmængden til det enkelte individ, er man nødt til, at udrede individets forudsætninger. Her er det vigtigt at vide noget om borgerens fysiske og psykiske tilstand, livshistorie, udviklingsniveau, relations domæne, modulationsevne og reaktioner på de enkelte sansekanaler.

Uddannelsen i sanseintegration og Snoezelen er derfor bygget op om grundlæggende viden omkring nervesystemet. Særligt om sansernes

udvikling, og betydning for det enkelte individs udvikling. Viden om arousal (hjernens vågenhedsgrad) og hvordan vanskeligheder med arousalregulering giver vanskeligheder med modulation (tilpasning) af sansning.

Der bliver i uddannelsen givet mange praksiseksempler på, de sensoriske forstyrrelser, der kan vise sig ved modulationsforstyrrelser. Ligesom der gives en teoretisk indsigt i Snoezelen og dennes grundprincipper. Hvordan man forbereder borgeren på at komme i Snoezelhuset, så borgeren oplever det trygt og sikkert; men også så det sker ud fra borgerens forudsætninger og motivation.

Systematiske observationer

I uddannelsen er der lagt vægt på, at deltagerne lærer at observere systematisk. Observationerne er vigtige i forhold til at udrede borgerens sensoriske vanskeligheder. Derfor er der også lige fra begyndelsen lagt op til, at man har en case med fra ens daglige virke. Denne case bliver der arbejdet med igennem hele uddannelsesforløbet.

På uddannelsen vil der blive anvendt forskellige redskaber, der systematisk opsamler observationer. Det sker i form af et sansebearbejdningsskema, hvor borgerens sansebearbejdningssvanskeligheder og kompensationsstrategier udredes. Der vil blive præsenteret og arbejdet med forudsætningsobservationsskema, hvor borgerens motivation, ressourcer og begrænsninger vil blive afdækket.

Sidst men ikke mindst, vil der blive arbejdet med en analyse af hverdagsaktiviteter, med fokus på stimulation i hverdagen.

Sensorisk diæt

Uddannelsen går nu fra afdækning til indsats. På indsatsdelen, bliver der introduceret til og arbejdet med at planlægge en sensorisk ”diæt”. For at kunne planlægge diæten, vil der blive introduceret til sansestimulerende aktiviteter og materialer. Der vil blive arbejdet med omsætning af Snoezelen – principperne til borgerens hjem og natur.

Erfaringsopsamling

Sidst i uddannelsen vil der blive samlet op på erfaringer og reflekteret over, om der evt. skal justeres i indsatsen. Kursisternes vidensdeler via fremlæggelse af deres case, som de har arbejdet med gennem hele forløbet. Til fremlæggelsen vil der blive anvendt de observationsskemaer, der er blevet arbejdet med gennem hele forløbet, samt sansediæten og de videoer, der er blevet lavet af indsats undervejs i forløbet.

Uddannelsen består af 4 moduler. Modulerne ligger således, at der imellem hvert modul, er tid til at arbejde i den daglige praksis med sin case.

Hvert modul består af to sammenhængende dage á 6 timers varighed, ligesom der skal påregnes tid til at arbejde med sin case imellem modulerne.

En ny uddannelse

Efter at have gennemført det første uddannelsesforløb som et pilotprojekt i Landsbyen Sølund, har vi oplevet, at flere

bruger Snoezelhuset. Desuden ser vi en meget mere målrettet og hensigtsmæssig brug. De første kursister har udtrykt, at de har fået et stort udbytte af forløbet. Det har mundet ud i et ønske om, at gruppen fortsætter i et netværk til fælles inspiration, udvikling og vidensdeling.

Uddannelsen er nu opslået som efteruddannelse i VISS regi. Du kan nu tilmelde dig næste forløb i 2017, du finder mere information på hjemmesiden under *efteruddannelser*.